

Зовнішньоекономічні зв'язки регіонів: сучасні форми та перспективи розвитку

А. М. НОВАК

Харківська національна академія міського господарства

Відновлення світової економіки після фінансової кризи визначається не рівномірними проявами у національних економіках. Будь-який сценарій може потенційно підсилювати інфляційний тиск у світовій економіці як на країни – експортери, так і країни – імпортери.

На оцінку фахівців Світового банку, є кілька потенційних ризиків погіршення ситуації у світовій економіці, які можуть здійснювати негативний вплив на національну економіку і соціально – економічний розвиток регіонів України:

- серйозне уповільнення розвитку світової економіки може відбутися, якщо політична нестабільність на Близькому Сході і в Північній Африці, призведе до тривалих періодів високих цін на нафту - або за рахунок збільшення невизначеності, або порушення світових поставок нафти.
- умови, що створюються на світових ринках харчових продуктів, представляють більш впливовий ризик для країн, що розвиваються. Ще один рік неврожаїв може спровокувати зростання цін на продовольство, а в поєднанні з високими цінами на нафту - з потенційно вагомими негативними наслідками для країн з економіками, що формуються.

Основним напрямом перебудови регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні є лібералізація всіх форм міжнародних економічних відносин. Орієнтація національного господарства на ринкові інструменти регулювання соціально – економічних процесів і лібералізацію зовнішньоекономічних відносин як країни, так її регіонів і суб'єктів господарювання визначає пріоритетні напрямки економічних реформ, одночасно підвищуючи протиріччя між національними і регіональними економічними інтересами, основним з яких є максимальна реалізація

конкурентних переваг країни та її регіонів у міжнародному поділі праці, і економічним суверенітетом і рівнем економічної безпеки. На території України формується і активно розвивається складна система ринків, в якій, разом з національним ринком, активно функціонують регіональні ринки. В межах регіональних ринків окреслюються локальні товарні ринки. Таким чином, центри тяжіння економічної діяльності на сучасному етапі розвитку економіки України з національного на регіональний рівень.

Забезпечення економічної безпеки на регіональному рівні пов'язане також з тим, що різні регіони знаходяться на різних рівнях розвитку економіки. Значна диференціація регіонів країни, виступаючи сама по собі значною внутрішньою загрозою економічній безпеці, посилює диференціацію регіонів країни стосовно можливостей реалізації їх експортних потенціалів, інвестиційної привабливості регіональних економік, ступеню залежності від імпорту на території регіону. Питання забезпечення зовнішньоекономічної безпеки в умовах глобалізації світової економіки є відносно неопрацьованим в економічній науці. Зовнішньоекономічна безпека, володіючи якісними і кількісними характеристиками, включає систему категорій і понять, що складають сферу зовнішньоекономічної взаємодії регіонів країни з рештою світу, а також коло їх взаємодії з категоріями і поняттями усередині – економічними.

Таким чином, сучасні тенденції розвитку світової економіки в цілому і національних економік як її складових структурних елементів, об'єктивно визначають подальший горизонтальне і вертикальне заглиблення глобалізації, посилення взаємозв'язків і взаємозалежностей між економічними суб'єктами. Лібералізація зовнішньоекономічної діяльності, підвищення відкритості економік, що виступають основою глобалізації, створюють передумови для динамічного розвитку мобільності потоків товарів, послуг, капіталу, праці, технологій та інших ресурсів. При подальшій інтеграції у світове господарство зовнішнє середовище починає активно здійснювати все більший вплив не тільки на економіку країни, а

також на розвиток регіонів. Спрямованість української макроекономічної політики на подальше підвищення ролі регіонів і сприйняття регіону як відправного пункту для зростання національної економіки, потребує визначення значення регіонів України у розвитку зовнішньоекономічних зв'язків і становлення конкурентоздатної економіки. Окрім того, активна спрямованість на європейську інтеграції підвищує питання економічної безпеки як національної економіки, так і регіонів. Процеси глобалізації, сприяючи виходу економіки на новий якісний рівень, підвищують залежність економічних суб'єктів, у тому числі регіонів, від зовнішніх факторів і провокують меншу захищеність від негативного впливу. Значна взаємозалежність регіонів України від експорту і зростання імпорту, спрямованість значної кількості стратегічно важливих українських підприємств на зовнішні ринки, потребують значних кроків в оцінці й чіткому розумінні механізмів забезпечення економічної безпеки регіонів країни в цілому, і зовнішньоекономічної безпеки зокрема.